LÄKARTIDNINGEN
40/98

Vann vården valet?

I valrörelsen verkade vården vara en säker vinnare, oavsett hur det skulle gå i valet. Från alla partier utlovades, att nu skulle situationen i sjukvården och äldreomsorgen bli bättre. Men även om det hägrande målet var gemensamt, utstakades givetvis olika stigar i den politiska terrängen. Från vänster betonades främst behovet av mer pengar och fler anställda i den offentliga vården, medan den borgerliga sidan efterlyste ökad mångfald och individuell vårdgaranti.

Vilken väg är det nu som gäller efter valet? Med det troligaste alternativet, dvs en socialdemokratisk minoritetsregering som måste söka stöd hos vänsterpartiet och miljöpartiet, kan man räkna med ökade resurser till vården. Men de kommer säkerligen att kopplas samman med åtgärder för att minska arbetslösheten. Risken finns att det blir mer av återställarpolitik än av nytänkande, när vården skall fungera som arbetsmarknadsregulator.

Utfallet i landstingsvalen nyanserar emellertid bilden. Här är det ännu osäkert på flera håll hur »regeringskoalitionerna» kommer att se ut, men klart är att den massiva socialdemokratiska dominansen har naggats i kanten. Att Stockholms läns landsting med omkring en femtedel av landets hälso- och sjukvård får borgerligt styre är av intresse långt utanför nollåtta-området. Och vad händer i de nya storlandstingen i Skåne och Västra Götaland, där småpartier har fått en vågmästarroll?

Sedan många år är faktiskt valet till landstingen viktigare än riksdagsvalet för patienter, anhöriga och vårdpersonal. 1980-talets ramlagstiftning och generella statsbidrag markerade att landstingen steg fram på scenen som huvudaktörer, samtidigt som regering och riksdag drog sig tillbaka till andraplansrollerna.

TECKNING: FOLKE NORDLUNDER

Kan vården återfå optimism och arbetsglädje?

Uppvaktande delegationer, som av gammal vana sprang i regeringens korridorer, gjorde den förvånande upptäckten att ansvariga statsråd inte hade så mycket att säga till om som förr och ibland rentav var tvungna att tillgripa tidningarnas debattsidor för att påverka sina regerings- och partikolleger.

Det är naturligtvis inte likgiltigt för vården vem som har makten i Rosenbad eller på Helgeandsholmen. De beslut som tas där kan både underlätta och försvåra. Större generositet med statsbidragen betyder t ex mycket för landstingens ekonomi. En lagstadgad förkortning av arbetstiden skulle å andra sidan skapa stora svårigheter för sjukvårdshuvudmännen att bemanna vården med kompetent personal. Det gäller redan i dagsläget och än mer när 40-talsgenerationen går i pension.

Men i viktiga avseenden kan landstingen föra en självständig politik som avviker från regeringens linje. Det finns inga avgörande hinder för det landsting som så önskar att pröva alternativa driftsformer, att satsa på husläkare, att sluta avtal med privatläkare eller att utfärda en mer eller mindre långtgående vårdgaranti för invånarna i området. Från ansvariga landstingspolitiker i Stockholm har det redan kommit signaler om att sådana vägar skall prövas.

Vårdsverige kan därför under den kommande mandatperioden bli mer variationsrikt och intressant än det har varit under den gångna. Det kommer att finnas möjlighet att jämföra olika lösningar och få ett mer empiriskt grundat svar på frågan, i vilken utsträckning som vårdens svårigheter är ekonomiska eller organisatoriska.

Om ökade centrala resurser kombineras med lokal förnyelse, finns det utsikter att den på många håll slitna och stressade vården skall kunna återfå optimism och arbetsglädje. I så fall har vården vunnit valet.

Ulf Schöldström
är ledarkolumnist på Läkartidningen